

آموزش به بیمار ضربه مغزی

آموزش پس از ترخیص

گروه هدف: بیمار و همراهان

Namnak.com

تهیه کنندگان: گروه آموزش به بیمار مرکز

با تایید دکتر زالی رییس بخش استریوتاکسی

بازبینی تابستان ۱۴۰۳

- هیچ کوششی در جهت مهار یا محدود کردن حرکات بیمار در خلال تشنج نباید صورت گیرد.
- در صورت امکان بیمار را به یک پهلو خوابانده و سر وی را اندکی به طرف جلو خم نمایید تا زبان به سمت جلو متمایل شود.

نکته مهم در رابطه با رژیم غذایی

- اگر شما داروی ضدصرع فنوباریتال، فنی توئین یا پیریمیدین استفاده می کنید، حتما مکمل ویتامین D را مصرف کنید تا موجب نرمی و شکنندگی استخوان هایتان نشود.
- تا زمانی که تشخیص قطعی داده نشده است، نباید هیچ گونه دارویی به فرد داد و بیمار باید تا زمانی که خطر رفع نشده است، در رختخواب استراحت کند.
- اگر پس از وارد شدن ضربه به سر، شاهد بروز علائمی مثل حالت تهوع، سردرد و تپش قلب شدید باید سریعا به پزشک متخصص مغز و اعصاب مراجعه کنید.

منبع:

برونر سودارث، مغز و اعصاب و عروق ۲۰۲۲

مراقبت های لازم برای بیماران ضربه به سر در منزل:

- داشتن استراحت لازم و کافی براساس دستور پزشک
- بالا بردن زیر سر با زاویه ۳۰ درجه با خط افق در منزل بهتر است رعایت گردد.
- از مصرف غذاهای سنگین در چند روز اول خودداری شود.
- داروهای داده شد در زمان مناسب و به طور منظم استفاده شود.
- از انجام ورزش های سنگین که احتمال ضربه به سر را افزایش می دهد تا دو هفته خودداری شود.
- در صورتی که بخیه بر روی پوست سر دارند حداکثر یک روز در میان پانسمان تعویض، پس از ۷ روز بخیه ها کشیده شود. حداکثر پس از ۱۵-۱۰ روز بیماران با صدمات شدید به سر، جهت درمان نیاز به بستری در بخش مراقبت ویژه مغز و اعصاب بیمارستان دارند و جهت درمان بعضی از خونریزی های مغزی، نیاز به اعمال جراحی و تخلیه لخته می باشد.

مراقبت در خلال مدت تشنج

- اطراف بیمار را خلوت کنید و وی را از دید افراد کنجکاو دور نگاه دارید.
- در صورت امکان بیمار را روی زمین قرار دهید.
- سر را با استفاده از یک بالش محافظت نموده و از بروز آسیب دیدگی پیشگیری نمایید.
- لباس های تنگ که بر بدن فشار وارد می آورند را باز کنید.
- هر نوع اسباب و اساسیه که در منزل ممکن است هنگام بروز تشنج به بیمار آسیب برساند را رد کنید.
- برای کاهش احتمال گازگرفتگی زبان و لب ها از یک وسیله نرم برای بین دندان ها استفاده کنید.
- هرگز سعی نکنید تا فک های بیمار را که در اثر اسپاسم به هم فشرده شده اند به زور باز کنید و چیزی بین آنها قرار دهید، نتیجه چنین عملی می تواند شکستن دندانها و آسیب دیدگی زبان و لب ها شود.

عوارض ایجاد شده به دنبال صدمه به سر عبارتند از:

- خونریزی های مغزی
- تورم در بافت مغز
- تکان مغزی
- تشنج
- شکستگی استخوان جمجمه
- عفونت در بافت مغز محل پارگی پوست یا شکستگی استخوان

روش درمان

- تحت نظر گرفتن بیماران تروما سر به مدت ۲۴ ساعت در صدماتی که علائم شدید دارند.
- در صورت صدمات خفیف با تشخیص پزشک بیمار به منزل فرستاده شده ولی آموزش های علائم هشدار به بیمار و همراهی داده شده تا در صورت بروز علائم مجدداً به اورژانس مراجعه کنند.

علائم هشدار شامل:

- خواب آلودگی شدید و منگی غیرطبیعی
- در صورتی که بیمار از خواب بیدار نشود.
- استفراغ های مکرر
- تار شدن بینایی
- تشنج
- خونریزی یا تراوش مایع شفاف از بینی و گوش ها
- سردرد شدید و مداوم که به استامینوفن جواب ندهد

- اشکال در صحبت کردن
- ضعف عضلانی
- هم اندازه نبودن مردمک ها
- کاهش هوشیاری موقت یا طولانی
- فراموشی
- تحریک پذیری
- سردرد و خونریزی از بینی و گوش

علل ایجاد ضربه به سر

- تصادفات رانندگی
- سقوط از ارتفاع
- اصابت گلوله یا اجسام نوک تیز
- زمین خوردن
- تصادف اجسام سنگین به سر

عوامل افزایش دهنده خطر در صدمه به سر

- مصرف الکل و داروهای روانگردان
- موتورسواری یا دوچرخه سواری بدون کلاه ایمنی
- ورزش های خطرناک مثل بوکس
- اختلالات صرع و تشنج
- عدم استفاده از کمربند در هنگام رانندگی
- در صورت مصرف داروهای خواب آور در هنگام رانندگی

روش های تشخیصی

- از روی علائم ظاهری بیمار که در علائم شایع ذکر شد.
- شکستگی های جمجمه از روی گرافی ساده سر گرفته شده تشخیص داده می شود.
- انجام سی تی یا تصویر گرافی سه بعدی مغز که خونریزی های داخل مغز را نشان می دهد.
-

بیماران ضربه به سر چه کسانی هستند؟

سر شایع ترین محل وارد آمدن صدمه بوده و ضربه به سر شایع ترین علت بستری و مرگ و میر ۵۰-۴۰ درصد بیماران تصادفی می باشد شایع ترین نوع صدمات به سر را تصادفات رانندگی و سقوط از ارتفاعات تشکیل می دهد و همچنین تعداد زیادی که جان سالم به در می برند دچار عوارض ماندگار عصبی می شوند که با شناخت نوع صدمات احتمالی و نیز برخورد صحیح و سریع با آنها می توان این عوارض را به طور چشمگیر کاهش داد. ۵۶٪ موارد مرگ و میر حاصل از ضربه به سر در اثر ضایعات موضعی و ۲۴٪ موارد دیگر ضایعات منتشر مغزی است.

شرح بیماری ضربه به سر: آسیب به سر عبارت است از ضربه به سر همراه یا بدون کاهش هوشیاری یا سایر علائم قابل مشاهده، بسته به ماهیت ضربه: زخم های باز همراه با خونریزی و زخم های بسته با ایجاد خونریزی مخفی می باشد.

صدمات به سر به ۳ دسته تقسیم می شوند:

- آسیب به پوست سر
- شکستگی استخوان جمجمه
- صدمات نسج بافت مغز

علائم شایع

- علائم ضربه به سر به گستردگی صدمه بستگی دارد ولی تورم در محل صدمه دلیلی بردوختن صدمه نمی باشد.
- خواب آلودگی یا گیجی و منگی
  - تهوع و استفراغ مکرر
  - تاری دید